

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi [...] Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz
Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w [...]
na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]
w sprawie VI ACa .../16,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 lipca 2017 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

[...] Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w [...], reprezentowany przez radcę prawnego A. S., w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o: 1) stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie VI ACa .../16; 2) wydanie Sądowi Apelacyjnemu zaleceń w trybie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) 3) przyznanie od Sądu Apelacyjnego na rzecz strony skarżącej sumy pieniężnej w wysokości 20.000,00 zł; 4) zasądzenie od

Sądu Apelacyjnego kosztów postępowania wszczętego na skutek niniejszej skargi, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skarżący podnosi, że dniu 16 lutego 2016 r. złożył apelację od wyroku o zapłatę przeciwko R. P. do Sądu Apelacyjnego w [...] VI wydział Cywilny za pośrednictwem Sądu Okręgowego w [...] XXV Wdział Cywilny. Akta sprawy z Sądu Okręgowego zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w dniu 10 czerwca 2016 r. W niniejszej sprawie powód nie otrzymał żadnej informacji pisemnej z Sądu Okręgowego ani Apelacyjnego.

W ocenie skarżącego, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Celem skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2010 r., III SPP 19/10).

W ocenie skarżącego upływ prawie dwóch lat od dnia przekazania sprawy przez Sąd elektroniczny do Sądu Rejonowego w S. i niewydanie wyroku w sprawie naraziło skarżącego jako wierzyciela również na powstanie szkody w postaci braku możliwości wyegzekwowania zaległych należności od dłużnika, a prawdopodobnie również uniemożliwienia egzekucji ze składników majątku dłużnika - pozwanego. Kwota żądana na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość uwzględnia rażąco długi czas zwłoki Sądu w rozpoznaniu sprawy. Sąd powinien mieć na uwadze czas trwania opieszałości postępowania. Skarżący podkreślił, że swoją postawą nie przyczynił się do czasu wydłużenia postępowania.

Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę zgłosiła swój

udział w sprawie i wniosła o oddalenie skargi.

Na wstępie podkreśliła, że akta sprawy wraz z apelacją powoda (skarżącego) od wyroku Sądu Okręgowego w [...] wpłynęły do Sądu Apelacyjnego nie w dniu 10 czerwca 2016 r., a 14 czerwca 2016 r. Przyznała, że po sprawdzeniu czy apelacja nie zawiera braków oraz czy możliwe jest skierowanie jej na termin, akta oczekiwały na wyznaczenie terminu, do dnia 18 maja 2017 r., kiedy to został w sprawie wyznaczony termin na dzień 29 sierpnia 2017 r. Skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym, powód wniósł 12 maja 2017 r.

Wiceprezes Sądu Apelacyjnego wskazała, że zgodnie z § 43 ust. 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych sprawy w wydziałach przydzielane są w kolejności ich wpływu, to zaś oznacza, że przed sprawą skarżącego muszą być wyznaczone sprawy, które wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] wcześniej. Na koniec 2016 r. w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] pozostało do rozpoznania 3.418 spraw, w tym 2.639 spraw ACa. W roku 2016 do VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego wpłynęło łącznie 6.748, w tym spraw ACa 2.079. W Wydziale orzeka 26 sędziów, a wśród tychże Przewodniczący Wydziału, jego Zastępcy oraz sędziowie wizytatorzy. W roku 2016, zatem do Wydziału, w którym pracuje *de facto* 23 sędziów wpłynęło ponad 2.000 spraw ACa, łącznie 6.748 spraw, obecnie zaś pozostało do rozpoznania ponad 2.639 spraw ACa, a łącznie 3.418 sprawy. W roku 2016 w VI Wydziale Cywilnym *de facto* orzekało 23 sędziów, bowiem pośród sędziów w tym Wydziale ujętych w statystyce jest 2 sędziów, którzy nie orzekają (1 z sędziów pracuje w Ministerstwie Sprawiedliwości, a drugi w Krajowej Szkole Sędziów i Prokuratorów). Wśród orzekających sędziów jest Przewodniczący Wydziału, jego Zastępcy oraz sędziowie wizytatorzy. Limit etatów w roku 2016 wynosił 33 sędziów. Oznacza to, że w 2016 r. w VI Wydziale Cywilnym brak było 10 sędziów.

W ocenie wiceprezes Sądu Apelacyjnego, powyższa statystyka, przy uwzględnieniu zasady racji dostatecznej, wskazuje na to, że okres oczekiwania na termin w sprawie przy takim obciążeniu oraz obsadzie etatowej jest znacznie dłuższy niż 12 miesięcy, a nakaz rozpoznania spraw w kolejności wpływu powoduje, że Przewodniczący Wydziału nie może wyznaczyć sprawy poza

kolejnością chyba, że na skutek wniosku strony uzna, że zachodzą wskazane przez nią szczególne okoliczności uzasadniające pominięcie kolejności wynikającej z w/w przepisu. Takiego wniosku w sprawie niniejszej nie było.

Wiceprezes Sądu Apelacyjnego przyznała, że niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie podjął czynności, wyznaczenia terminu w sprawie, przez okres nieco ponad 12 miesięcy. Stwierdziła, że okoliczność ta sama przez się nie może jeszcze stanowić o przewlekłości postępowania. Pojęcie przewlekłości postępowania nie jest, bowiem zależne wprost od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwana na termin, tym samym nie można dokonywać ocen li tylko przez pryzmat czasu, jaki upłynął od momentu wniesienia pisma do momentu wydania prawomocnego rozstrzygnięcia. Przewlekłość jest, bowiem pojęciem mówiącym, iż jakieś zdarzenia czy plany są nadmiernie rozciągnięte w czasie, rozwleczone i przedłużają się. Jest to, co oczywiste, pojęcie względne, a zatem zawsze musi być odnoszone do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki. Nie każda, zatem zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. W niniejszej sprawie nie można zdaniem uczestnika postępowania uznać, że taka zwłoka ma miejsce.

Według Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego, oceniając termin oczekiwania strony przez pryzmat ustawy o skardze na przewlekłość postępowania nie można, zatem nie uwzględnić stopienia „obciążenia” VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] sprawami apelacyjnymi oraz zażaleniowymi, które wpływają do rozpoznania. Skoro sprawy muszą być rozpoznawane w kolejności wpływu, to sprawa, w której złożona została skarga nie mogła być rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły pod koniec 2016 r.

Zdaniem uczestnika postępowania przewlekłość postępowania musi być odnoszona do konkretnych okoliczności mających miejsce w sprawie i musi uwzględniać obiektywne okoliczności. Przy tej ocenie nie może także ująć z pola widzenia nakaz rozpoznawania spraw w kolejności wpływu. Sprawa niniejsza oczekiwała na wyznaczenie zgodnie z kolejnością wpływu do Wydziału. W VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] na wyznaczenie terminu

oczekuje się ok. 15 miesięcy.

Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że uprawnienia Prezesa Sądu Apelacyjnego w zakresie organizacji Sądu Apelacyjnego sprowadzają się do podejmowania decyzji, które mają stworzyć w ramach otrzymanych środków odpowiednie warunki organizacyjne dla sprawnego działania wydziałów sądu. Obowiązkiem prezesa sądu jest czuwanie na bieżąco nad tym, jak funkcjonuje ustalony podział czynności. Natomiast do zadań Ministra Sprawiedliwości w ramach pełnionego nadzoru administracyjnego zgodnie z art. 9 ustawy o ustroju sądów powszechnych między innymi, należy podejmowanie takich działań, by zapewniona była realizacja celów i zadań w sądownictwie. To zaś oznacza zapewnienie tak odpowiedniej ilości sędziów orzekających, jak zapewnienie odpowiednich środków materialnych.

Gdyby zaś Sąd Najwyższy nie podzielił powyższej argumentacji, to zdaniem uczestnika postępowania żądanie zasądzenia odszkodowania nie tylko jest nadmierne, ale i kwota wygórowana, a także, że jej wysokość nie została w żaden sposób uzasadniona przez Powoda.

Uczestnik postępowania wskazała, że z treści art. 12 ust. 4 ustawy wynika, że wysokość przyznanej sumy pieniężnej na skutek stwierdzenia przez sąd przewlekłości postępowania wynosi od 2.000 zł do 20.000 zł. Z ustalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że wysokość sumy pieniężnej musi być proporcjonalna do wielkości zwłoki. Analiza treści złożonej przez Powoda skargi wskazuje, że upatruje on beczynności świadczącej o przewlekłości postępowania w procedowaniu przez Sąd Apelacyjny, a zatem część uzasadnienia mającego wskazywać na zasadność żądania zasądzenia kwoty 20.000 zł, a odnosząca się do postępowania przed Sądem Okręgowym, jest pozbawiona znaczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.), ustawa ta reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do

rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze. W myśl ust. 2 tego artykułu, przepisy ustawy stosuje się odpowiednio, gdy na skutek działania lub bezczynności sądu albo komornika sądowego doszło do naruszenia prawa strony do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej lub innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Celem skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją - przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego. Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy), a także ewentualne przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” jako wstępnej (tymczasowej) rekompensaty (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04, OSNP 2005 nr 5, poz. 71 i uchwała z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 135 oraz postanowienie z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 102).

Stosownie do art. 2 powołanej ustawy, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (ust. 1), przy czym dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty (ust. 2).

W orzecznictwie podkreśla się, że wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego trwania postępowania, lecz powinno wskazywać określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał wadliwie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2012 r., III SPP 8/12, LEX nr 1171299 i z dnia 2 marca 2012 r., KSP 1/12, LEX nr 1165252). Za przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez

nieuzasadnionej zwłoki uważa się zaś, między innymi, wielomiesięczną beczynność sądu polegającą nie niewyznaczeniu rozprawy, także rozprawy apelacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121; z dnia 14 marca 2007 r., III SPP 3/07, LEX nr 979621), zwłaszcza gdy nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające owe opóźnienie. Nie dochodzi do przewlekłości postępowania apelacyjnego, gdy rozprawa nie zostaje wyznaczona niezwłocznie lub zostaje odroczone w celu przeprowadzenia dodatkowych dowodów, a ich zgromadzenie nie może nastąpić niezwłocznie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 77/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 346).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego za przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uważa się wielomiesięczną (roczną) beczynność sądu polegającą na niewyznaczeniu rozprawy, także rozprawy apelacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121; z dnia 14 marca 2007 r., III SPP 3/07, LEX nr 979621), jeśli nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie. Nie jest to jednak sztywna cezura czasowa dla oceny zgodności postępowania z konwencyjnymi, konstytucyjnymi i proceduralnymi dyrektywami osądzenia sprawy w rozsądnym terminie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., III SPP 56/14 - niepublikowane).

Na szczególny obowiązek zorganizowania systemu jurysdykcyjnego tak, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzygnięciu spraw sądowych w rozsądnych terminach w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 8 marca 2005 r. (III SPP 34/05, OSNP 2005 nr 20, poz. 327). Stwierdził w nim, że jest to zwłaszcza konieczne przy rozstrzygnięciu spraw uznanych w wewnętrznym porządku prawnym za wymagające szczególnych procedur zapewniających sprawność i szybkość postępowań sądowych, do których zaliczają się sprawy z zakresu prawa pracy oraz

ubezpieczeń społecznych, gdyż polegają one często na osądzaniu kwestii o życiowym znaczeniu dla zapewnienia bytu materialnego pracownikom lub ubezpieczonym.

Zasadniczo o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne do jej wyjaśnienia, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, ale także charakter sprawy, zachowanie strony, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania. Ocena ta nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach. Szybkość orzekania nie może bowiem stanowić przeszkody we właściwym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Ocena, czy wystąpiła przewlekłość postępowania, jest dokonywana na podstawie obiektywnych i ustawowych kryteriów w odniesieniu do realiów faktycznych i prawnych danej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 maja 2016 r., III SPP 52/16, niepublikowane).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie VI A Ca .../16 nie cechuje się nieuzasadnioną zwłoką w rozumieniu przepisów ustawy o skardze na przewlekłość. Wprawdzie okres między wpływem akt sprawy do Sądu drugiej instancji (14 czerwca 2016 r.) a wydaniem zarządzenia z 18 maja 2017 r. o wyznaczeniu terminu rozprawy na dzień 29 sierpnia 2017 r., minęło 11 miesięcy, to jednak niepodjęcie w tym czasie przez Sąd czynności usprawiedliwione jest ilością spraw rejestrowanych w Wydziale oraz koniecznością ich rozpoznania zgodnie z kolejnością wpływu. Skarżący nie wykazał zaś istnienia okoliczności przemawiających za potrzebą załatwienia jego sprawy poza kolejnością wpływu. Dodatkowo podkreślić należy, że wniesienie skargi na przewlekłość postępowania ma w istocie służyć dyscyplinowaniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie. Tymczasem w przedmiotowej sprawie termin rozprawy apelacyjnej został już wyznaczony. Nie zachodzi zatem potrzeba „dyscyplinowania” podejmowanych przez Sąd czynności.

Nie podzielając zarzutów skargi, Sąd Najwyższy orzekł o jej oddaleniu.

kc